

Suuri vedenpyhitys teofanian aattona ja varsinaisena juhlapäivänä

Suuri vedenpyhitys toimitetaan siis kaksi kertaa. Teofanian aattona se toimitetaan yleensä kirkossa (ellei luostarissa ole kirkon pihalla erillistä vedenpyhityspaikkaa) ja itse juhlanan ”elävän veden” äärellä.

Suuren vedenpyhityksen epistola

(1. Kor. 10: 1 - 4)

”Veljet, haluan teidän tietävän, että isämme vaelsivat kaikki pilven johdattamina ja kulkivat meren poikki. Kaikki he saivat pilvessä ja meressä kasteen Mooseksen seuraajiksi. Kaikki he söivät samaa hengellistä ruokaa ja joivat samaa hengellistä juomaa. Hehän joivat siitä hengellisestä kalliosata, joka kulki heidän mukanaan; tämä kallio oli Kristus.”

Vanhempi suomennos on uskollisempi alkuperäistekstille: ”Sillä minä en tahdo, veljet, pitää teitä tietämättöminä siitä...”. Tätä tekstimuotoa Paavali käytti halutessaan tuoda esille jonkin tärkeän asian kristillisestä uskosta.

Paavali rinnastaa korinttilaisten tilanteen samanlaiseksi kuin mitä israelilaisilla oli. Israelilaisten vapautuminen Mooseksen johdalla on esikuva siitä, kuinka Kristus vapauttaa meidät synnistä. Paavalin ajatus on, että kirjeen kuulijat (lukijat) tuntevat israelilaisten historian heidän paetessaan Egyptistä. Pilvi (2. Moos. 13: 21) on Pyhän Hengen vertauskuva. Meri (2. Moos. 14: 21) kuvaa kastevettä ja kastetta. Manna (2. Moos. 16: 4, 14 - 18) ymmärretään joskus (ei aina) ehtoollisen esikuvana. Kallio (2. Moos. 17: 6) on Kristuksen Ruumis Hänen ihmisyytensä. Tässä asiayhteyteen kuuluu vielä se, että israelilaiset kapinoivat Jumalaa vastaan palvelemalla epäjumalia (2. Moos. 32: 6). Kirjeen tämän kohdan tarkoitus paljastuu vasta tämämpäiväisen tekstimme jälkeen, jossa Paavali varoittaa korinttilaisia siitä vaarasta, että he toimivat väärin ja palvelevat epäjumalia.

Kaste Mooseksen seuraajiksi on kristillistä ajattelua joka kumpuaa ajattelusta, että kristityt on ”Kristukseen kastettuja” (Gal. 3: 27; Room. 6: 3). ”Hengellinen juoma” ja ”hengellinen kallio” on selkeä viittaus Kristuksen Vereen, ehtoollisen sakramenttiin. Vanhassa testamentissa ei ole mainintaa ”kalliosta, joka kulki heidän mukanaan”. Sen sijaan oli olemassa legenda tällaisesta ilmiöstä, jonka pohjana on kertomus kaivosta (vrt. 4. Moos. 21: 17). Paavali opettaa, että ”tämä kallio oli Kristus”. Tekstin tarkoituksena on osoittaa antamisen jatkuminen. Tässä yhteydessä käytetty menneen ajan muoto ei liity Kristukseen, vaan siihen, että kallio ei ole nyt läsnä.

Suuren vedenpyhityksen evankeliumi

”Siihen aikaan Jeesus tuli Galilean Nasaretista, ja Johannes kastoi hänet Jordanissa. Vedestä noustessaan Jeesus näki, kuinka taivaat aukenivat ja Henki laskeutui häneen kyyhkysen tavoin. Ja taivaista kuului ääni: ”Sinä olet minun rakas poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” (Mark. 1: 9 – 11)

Jeesuksen kaste kerrotaan erittäin yksinkertaisesti: ”Johannes kastoi hänet Jordanissa”. Siinä ei ole mainintaa kääntymisestä (katumuksesta) tai syntien anteeksi antamisesta. Markus ei kerro mitään syytä Jeesuksen kastamiseen. Hänen mielenkiintonsa kohdistuu Jeesuksen henkilöllisyyden (identiteetin) paljastumiseen. Markuksen mukaan Johanneksen luo tuli paljon väkeä. Tämän väen läsnäollessa Jeesus kastetaan. Väki todisti tästä tapahtumasta, vaikka ei ehkä ymmärtänyt sen merkitystä. Samalla Jeesus osoitti olevansa uskollinen Vanhan testamentin opetukselle. Jumalan lähettämää profeettaa (nyt Johannesta) tuli kuunnella ja toimia tämän opetuksen mukaisesti.

Jeesus ei tarvinnut Pyhän Hengen laskeutumista, sillä pyhän Kolminaisuuden jäsenenä Hänellä jo oli Pyhä Henki. Hengen laskeutuminen on meille annettu merkki. Kasteen jälkeen me myös saamme Pyhän Hengen armolahjan.

Jakeessa 10 on tietty ongelma. Nykyinen suomennos osittain vielä lisää tätä. Nykyisen suomennoksen mukaan ”Jeesus näki”. Edelliset suomennokset käyttivät muotoa ”hän näki”. Nykyinen suomennos ei ole virheellinen, sillä teksti nykyisen ajattelutavan mukaan tulee tulkita niin. Mutta nykyinen suomennos korostaa Jeesuksen nähneen Pyhän Hengen laskeutuneen häneen kyyhkysen tavoin. Tällainen ajattelu ei todennäköisesti ollut Markuksen mielessä.

Taivaiden aukeneminen kertoo, että aika, jolloin Jumala on erossa meistä, on loppunut. Taivas ja maa voivat olla kanssakäymisissä (vrt. Jes. 64: 1). Nyt Jumala aloittaa kanssakäymisen. Pyhä Henki laskeutuu taivaasta kyyhkysen tavoin. Siinä ei kuvata kyyhkystä, vaan toimimisen tapaa. Ilmaisusta lienee saanut vaikutteita luomiskertomuksesta, jossa kerrotaan Jumalan hengen liikkuneen vetten yllä (1. Moos 1: 2). Tämän ymmärretään viittaavan uuteen luomiseen.

”Taivaista kuului ääni.” Rabbiinisessa kirjallisuudessa mainitaan usein ”äänen tytär” kuvauksena Jumalan puheesta. Kaikki kolme edellä mainittua asiaa: taivaan aukeneminen, Pyhän Hengen laskeutuminen kyyhkysen tavoin ja Jumalan ääni, valmistavat meitä Jeesuksen henkilöllisyyden paljastamiseen. ”Sinä olet minun rakas Poikani”. Vanhan testamentin teksteistä tämä muistuttaa

eniten erästä Psalmien kohtaa: ”Sinä olet minun poikani, tänä päivänä olen sinut synnyttänyt” (Ps 2: 7, Septuagintan mukaan). ”Rakas” on saanut vaikutteita Mooseksen kirjasta (1. Moos. 22: 2) ja profeetta Jesajalta (Jes. 44: 2). Markus ei ajatellut tätä tapahtumaa niin, että siinä Jumala olisi ottanut Jeesuksen pojakseen, vaan niin, että Jumala ilmoitti jo aikaisemmin olemassa olleen suhteen Jumalan ja Jeesuksen välillä. Toinen osa taivaallista ilmoitusta: ”sinuun minä olen mieltynyt”, heijastaa Jesajan kirjaa (Jes. 42: 1): ”Katso: minun palvelijani, jolle minä annan voiman, minun valittuni, johon olen mieltynyt. Henkeni olen laskenut hänen ylleen, hän tuo oikeuden kansojen keskuuteen.” Tämä lainaus ehdottaa yhteyttä Jumalan Pojan ja Jumalan Palvelijan välille.